

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DAILĖS KATEDRA

KAROLINA VILKONČIŪTĖ

Dailės magistrantūros (specializacija – grafika) studentė

GRAFIKOS OBJEKTŲ KOLEKCIJA.
„ŽMOGUS VAIZDUOTĖS TAIKINYJE“

THE COLLECTION OF GRAPHICS ART OBJECTS.
„HUMAN IN TARGET OF IMAGINATION“

Magistro darbas

Darbo vadovas: prof. V. Janulis
Darbą recenzavo: lekt. L. Guokė

Šiauliai, 2015

SANTRAUKA

Dvylikos grafikos objektų koncepcijoje nagrinėjama tema – vaizduotės galia žmogaus gyvenime. Kur slypi riba tarp tikrovės ir fikcijos, realybės ir mūsų pačių vaizduotės. Kada mes tikrovę suvokiame tokią, kokia ji iš tiesų yra, o kada ją pervertiname, pasiduodami emocijoms ir fantazijos magijai? Galbūt, tikrovės nebuvo ir nėra, tikrovė tai dar viena susikurta sąvoka. Magistrinio darbo koncepcijoje keliu mintį, kad viskas, ką mes išgyvename yra daugiau ar mažiau kiekvieno vaizduotės pasekmė, subjektyvus vertinimas ir jei ne fantazijos galia, įtaiga žmogus iš viso neišgyventų?

Taip pat, itin sparčiai kintant ir tobulėjant naujosioms technologijoms žmogaus susikurta tikrovė, vizija dar labiau susipina su apčiuopiamu pasauliu, mums suvokiama realybe, tampa vis sunkiau atskirti tikrovę nuo fikcijos. Tai kas yra fikcija, virsta tikrove, nebėra objektyvaus vertinimo kas tikra, o kas išgalvota. Visa mūsų aplinka gali būti tiek pat reali, kiek ir iliuziška.

Kolekcijai sukurti naudojau fotoportretus, kompiuterines programas, grožinę bei mokslinę literatūrą, netiesiogiai rėmiausi kai kuriomis televizijos laidomis ir interviu su žinomais asmenimis. Kolekcija – objektas sukurta naudojant autorinę techniką, komponuojant erdvinius objektus. Pagrindiniai instaliacijos objektai – taikiniai ir fotoportretai. Fotografuoti pasirinkau įvairių amžiaus grupių asmenis, vyrus ir moteris, kurie atspindėtų visuomenę, kiekvieno iš mūsų turimą svajonę/fantaziją. Katės portretas kolekciijoje simbolizuoja komfortabilumą, jaukią saugią zoną, uždara ratą, žmogaus sąmonėje glūdinčią gyvūną.

Teorinė darbų dalis grindžiama egzistencine filosofija bei analitine psichologija. Analizuojant iliuziškumą kasdienybėje, vartotojiškumo problematiką remtasi pop menu ir jo atstovais, jų kūriniais, kurie glaudžiai siejasi su šiandienos vartotojų visuomene bei aktualijomis. Taip pat, kuriant magistro kolekciją apmąstymų sukėlė ir iš dalies rėmiausi S. Jonze režisuotu futuristiniu kino filmu „Ji“ (angl. „Her“) (2013), kuriame, mano manymu, vaizduojama labai netolima žmonijos ateitis bei D. Fincher kino filmu „Kovos klubas“ (angl. „Fight Club“) (1999).

Darbo temos problematika padeda atskleisti kiek kitokią požiūrį į mus supančią kasdienybę, skatina naujai peržvelgti šiandienos vertybes bei analitiškiau pažvelgti į savo pasaulį, į save pačius, kas mes tokie, kokie mūsų norai ir siekiai?

SUMMARY

The researching theme of twelve graphics art objects is the power imagination in human's life. Where is the boundary between the reality and fiction, our imagination? When we comprehend the reality such as it is and when we overvalue it, being too emotional or giving the way for fantasy? Perhaps, the reality never existed and never will, the reality is just another one concept which is made up. Might be, everything what we experience is more or less the consequence of fantasy, subjective appreciation and if not a power of imagination, maybe, human would not survive at all? Also, when new technologies are improving so fast, human's reality, vision intertwines more with the material world, it becomes more difficult to separate the reality from fiction. What is fiction, becomes reality, there is no more objective appreciation, what is real and what is only fiction. The whole our environment can be as real, as illusory.

To create this collection I used photo-portraits, computer programs, scientific literature, I referred indirectly some of TV shows, interviews with known persons.

Collection – object is created by using author technique, composing dimensional objects. The main installation's objects are targets and photo-portraits. I use various age group portraits of men and women, who could reflect our society, each one of us with our dreams and fantasy. The portrait of cat symbolizes comfortability, cosy safe zone, closed circle and in human's subconsciousness existent animal.

The theoretic part of work is based on existential philosophy and analytical psychology. The illusiveness in everyday, the problem of consumerism were based on pop art and its members, their creations which are close to nowadays and current issues. Also, in time of creating collection, some minds caused S. Jonze's science-fiction movie "Her" (2013). To my mind, in this movie is showing our near future. To me impression left and D. Fincher movie "Fight Club" (1999).

On my opinion, the theme of master's collection helps to show a little bit different point of view to our everyday, promotes to glance over today's values and to take more deep look to our selves: who we are, what are our wishes and aims?

TURINYS

SANTRAUKA	4
SUMMARY	5
ĮVADAS.....	7
KOLEKCIJOS KONCEPCIJA	10
Tikrovė ir fikcija kasdienybėje.....	10
Teatras ir apgaulė.....	13
Iliuzija arba apgaulė dailėje.....	15
Portretas pop mene	17
Instaliacija mene.....	20
KŪRYBINIŲ DARBŲ REALIZAVIMAS.....	26
Darbo temos pasirinkimas	26
Darbo temos vystymas, kūrybiniai bandymai	28
Kolekcijos darbų etapiškumas.....	33
KOLEKCIJOS „ŽMOGUS VAIZDUOTĖS TAIKINYJE“ ANALIZĖ	38
IŠVADOS.....	42
LITERATŪRA.....	43
PRIEDAI	44
DARBŲ CIKLAS „ŽMOGUS VAIZDUOTĖS TAIKINYJE“	50
MAGISTRO DARBAS SKAITMENINIAME VARIANTE	55

ĮVADAS

Žmogus didelę laiko dalį (jei ne visą) gyvena kurdamas ateities planus, fantazijos projekcijas, siekia saugumo, komforto zonos ir visai nenori iš šio saugaus rato išlįsti, kadangi, tai asocijuojasi su laimingu bei patogiu gyvenimu.

Kurdama darbų kolekciją galvojau apie iliuzijas savo ir kiekvieno iš mūsų gyvenime, apie tai, kur slypi riba tarp tikrovės ir fikcijos, realybės ir mūsų pačių vaizduotės. Kada mes tikrovę suvokiame tokią, kokia ji iš tiesų yra, o kada ją pervertiname, pasiduodami emocijoms ir fantazijos magijai? Galbūt, tikrovės nebuvo ir nėra, tikrovė tai dar viena susikurta sąvoka, kad žmogus turėtų atskaitos tašką. Galbūt, viskas, ką mes išgyvename yra daugiau ar mažiau kiekvieno vaizduotės pasekmė, subjektyvus vertinimas ir jei ne fantazijos galia, žmogus iš viso neišgyventų? Žmogus sėkmingai susikuria savotiškas žaidimo taisykles, tokiu būdu palengvindamas savo būtį ir norėdamas apsisaugoti nuo nemalonumų. Vienoje iš savo kalbų A. Camus yra sakęs: „Kiekviena karta, be abejo, mano esanti pašaukta pertvarkyti pasaulį. Tačiau manoji žino, kad jo nepertvarkys.“

¹ Kasdienybėje galime matyti kaip šios žaidimo taisyklės virsta saviapgaulė, melu, išpustu saugumo burbulu, kuriame norime gyventi, nes taip patogiau. Kaip savo aforizmų ir įžvalgų knygoje yra rašęs L. Donskis: „Sapnai mus sukrečia, nes susikeičia vietomis su tikrove ir palieka be atsakymo, ar esame laimingi ir saugūs.“²

Kolekcijoje esantys portretai pučia balionus, burbulus, simbolizuojančius fikcijos pasaulį, išgalvotą tikrovę, svajonę, žaidimą tarp realybės ir apgaulės, netgi gebėjimą pasijuokti iš savęs, saviironiją.

Taikinys kolekcijoje pasirinktas taip pat kaip metafora – žmogus ir yra „gyvenimo taikinyje“. Mano nuomone, kasdien kiekvienas mūsų žaidžiame savotišką žaidimą, tikimės, jog pasiseks, pataikysime į trokštamą dešimtuką, nors tai tėra spėjimas, ateities įvykių projekcija.

- **DARBO AKTUALUMAS** – Kolekcijos darbai yra artimi pop menui ir instaliacijai. Grafikos objektai sukurti autorine technika (smiginio taikinai) bei panaudota fotografija (portretai). Grafikos objektų magistro darbas pateiktas netradicine technika, iš grafinių elementų sukuriamas erdvinis objektas. Taip pat darbas išsiskiria tuo, jog Šiaulių universiteto dailės magistrantūros grafikos specializacijos baigiamiesiems darbams jau ilgą laiką nebuvo kurti tarpdisciplininio meno darbai, instaliacijos.

¹ Camus A. *Svetimas. Krytis*. Vilnius: Vaga, 1991. Psl. 7

² Donskis L. *Paralelinės tikrovės*. Vilnius: Versus Aureus, 2013. Psl. 12

- TYRIMO OBJEKTAS – žmogaus vaizduotės įtaka jo gyvenime. Žmogaus, kaip hedonistinės būtybės komfortabilumo ir stabilumo siekis. Darbo idėjos, pagrindinės mintys su grafika siejasi per vaizduotės naudojimą mene, proto apgaulę dailėje bei kasdieniniame gyvenime, žaidimo koncepciją.

Praktinį darbą sudaro dvylikos erdvinių objektų kolekcija, kabinama ant sienos.

- PRAKTINĖS DALIES PROBLEMATIKA – praktinę dalį sudaro taikiniai, portretai ir balionai, kurie simbolizuoja žaidimą, spėjimą, iliuzijų bei svajonių kūrimą. Butaforiškuose taikiniuose (primenančius scenos dekoracijas, kai scenoje tikrovė susipina su fantazija) portretai vaizduoja kiekvieną iš mūsų.
- TIKSLAI IR UŽDAVINIAI – tyrimo tikslas nustatyti pagrindines darbo koncepcijas, jas analizuoti, susieti konceptus su tarpdisciplininiu menu bei analizuotų temų, pagalba paaiškinti sukurtą kolekciją.

Siekiant tikslo, iškelti šie uždaviniai:

1. Suformuluoti, darbo koncepciją.
 2. Rinkti mokslinę, grožinę bei vizualinę medžiagą, ją analizuoti, sisteminti ir pritaikyti teorinėje darbo dalyje.
 3. Vizualizuoti suformuluotą idėją.
 4. Konceptualizuoti darbo tematiką, išgryninti idėją.
 5. Sukurti vieningą, išbaigtą grafikos objektų kolekciją.
- TYRIMO ŠALTINIAI – mokslinė bei grožinė literatūra, kino filmai „Ji“ (angl. „Her“) (2013), „Kovos klubas“ (angl. „Fight Club“) (1999), televizijos laidos bei interviu su įvairiais žinomais asmenimis.
 - TYRIMO HIPOTEZĖS – tikėtina, kad žmogus kasdien, daug kartų susiduria su iliuziškumu ir vaizduote, nuolat balansuoja tarp realybės ir fikcijos. Tai, kas suvokiama kaip tikra, lengvai virsta fantazija ir atvirkščiai – vizija tampa realybe. Taip pat, žmogaus (kaip hedonistinės prigimties) sąmoningas ir nesąmoningas vaizduotės naudojimas palengvina būtį, dabartį bei leidžia jam tobulėti.

- MOKSLINIS DARBO NAUJUMAS, PRAKTINIS IR TEORINIS REIKŠMINGUMAS – teorinis darbo naujumas pasižymi keliamomis idėjomis apie vaizduotę ir iliuziškumą žmogaus kasdienybėje, psichologiją, kaip žaidimą. Praktinis darbas išsiskiria dekoratyvumu, metafora apie žaidimą tuo, jog Šiaulių universiteto dailės magistrantūros grafikos specializacijos baigiamiesiems darbams jau ilgą laiką nebuvo kurti tarpdisciplininio meno darbai, instaliacijos.
- METODOLOGINĖ DARBO NUOSTATA – kuriant kolekciją ir teorinę darbo dalį buvo remtasi egzistencialistine filosofija, nagrinėjama žmogaus būtis ir kaip žmogus gali ją suvokti. Taip pat, didelę darbo dalį sudaro psichologinių žmogaus aspektų nagrinėjimai, analitinė psichologija.

KOLEKCIJOS KONCEPCIJA

Tikrovė ir fikcija kasdienybėje

Pasak aktoriaus ir režisieriaus V. Masalskio, žmogus kasdien meluoja sau. Jis nei dienos nepragyvena nesusidurdamas su apgaule, iliuziškumu. Žmogus kiekviena dieną ir net ne po vieną kartą, sąmoningai ir nevalingai naudojasi savo vaizduotės galia. Kaip viename interviu teigė režisierius O. Koršunovas „Pradėjęs kalbėti, neišvengiamai imi fantazuoti“³. Vaizduotė ir iliuzijos pasireiškia jau tada, kai žmogus dar savo mintyse ima planuoti dienos, ateities veiklą. Jis nuolatos galvoja, jog gali kontroliuoti viską, kas vyksta jo gyvenime. Mintyse, galbūt, susikuriamas vienoks veiksmų planas, įvykių seka, netgi, numatome galimą savo planų rezultatą. Kaip rašė M. Bulgakov savo garsiaame romane „Meistras ir Margarita“: „Leiskit paklausti, kaip žmogus gali valdyti, jeigu ne tik nepajėgia sudaryti nors kokio planelio, kad ir juokingai trumpam laikui, sakysime, tūkstančiui metų, bet negali būti tikras net ir dėl savo rytdienos?“⁴ Rezultatas, galbūt, ne toks, kokio tikėjimės ir įsitikinama, jog įsivaizdavimas nuo realybės, visgi, skiriasi. Galbūt, tokiai situacijai tiktų pasakyti „Jei tam tikrais atvejais lūkesčių negalima kontroliuoti, juos reikia sukurti“⁵

Ir iš tiesų, žmogus didžiąją savo laiko dalį gyvena kurdamas ateities planus, kažką spėdamas (savaitgalį jis ar bus saulėta?), įsivaizduodamas, jog kita diena bus geresnė arba, kaip visiems žinomas posakis teigia – svetur ir žolė žalesnė. Iš to galima daryti prielaidą, jog dėl tokių įvairių vaizduotės projekcijų žmogui neretai kyla daugybė neraminančių klausimų, abejonių, nesąmoningai pasiduodant mintyse susikurtam vaizdeliui, padaromi lemtingi sprendimai. Ir visuomet, kurdamas ateities planus ir svajodamas žmogus tikisi pateisinti savo lūkesčius, nesvarbu kiek realūs ar nerealūs jie yra, viltis ir pasitenkinimo troškimas pripučia žmoguje iliuzijų, vizijų burbulą.

Spėjimus ir iliuzijas su kuriomis susiduriame kasdienybėje, mano galva, neblogai iliustruoja toks pavyzdys: „Mes nuolat remiamės spėlionėmis, galimybių įvertinimu ir vėlesniais patikrinimais, ir kaip tik čia simbolių skaitymas nuosekliai transformuojasi ir virsta reakcija į kasdienę aplinką. Laukdami autobuso stotelėje ir tikėdamiesi, kad atvažiuoja reikiamas antras numeris, į neaiškia, tolumoje atsiradusią dėmę bandome projektuoti „du“. Jei mums pasiseka, sakome, jog matome numerį. <...> Kaskart žvelgdami į tolį kažkaip lyginame atvaizdą, kurio laukiame, su pasirodančiu akiratyje. Jei per daug įsijaučiame, kaip žinia, menkiausia užuomina sukelia iliuziją.“⁶

³ Ivanauskaitė J. *Švelnūs tardymai*. Vilnius: Tyto alba, 2005. Psl. 170

⁴ Bulgakov M. *Meistras ir Margarita*. Kaunas: Trigramas, 2004. Psl. 14

⁵ Gombrich E.H. *Dailė ir Iliuzija*. Vilnius: Alma littera, 2000. Psl. 173

⁶ Gombrich E.H. *Dailė ir Iliuzija* Vilnius: Alma littera 2000. Psl. 189

Dar viena iliuzija žmogaus gyvenime yra laikas, laiko suvokimas, gebėjimas „įtilpti į laiką“. Jeigu paanalizavus iš pat pradžių, vien jau frazės „laikas bėga“, „tirpsta laikas“, „sustojo laikas“, „baigėsi laikas“, „nebėra laiko“ skamba lyg kokia optinė apgaulė. Laikas, nei tirpsta nei bėga, nei prasideda, nei baigiasi. Jo yra tiek, kiek yra ir visuomet tiek pat. Žmogaus psichika su laiko tėkme ir jo pojūčiu daro triukus, tai jį ištempia, tai nesuvokiamai viską pagreitina. „Mums atrodo, kad jis gali tekėti tik viena kryptimi – iš praeities per dabartį į ateitį, tačiau fizikos dėsniai to nereikalauja; juos galima pritaikyti laikui tekant bet kuria kryptimi. <...> Vidinis mūsų laiko tėkmės pojūtis nėra patikimas, todėl apsisistatome laiko sekimo prietaisais. Vos saujelė išrinktųjų teigia gali pasakyti, kuri dabar valanda su vos poros minučių paklaida, nepažvelgę į laikrodį, ar kasdien nubusti prieš pat nuskambant žadintuvui, tačiau dauguma mūsų, pažvelgę į laikrodį, nustembame supratę, kad „net nenutuokėme, kuri dabar valanda“. ⁷ Laikas greičiau fizikinė, sutartinė ir labai subjektyvi sąvoka, žaidimo taisyklių dalis, kad galėtume žaisti, kurti, manipuliuoti. Šiuos žodžius, kuriuos parašiau, skaitote *dabar*, *šią akimirką*, nors tuojau pat „ši akimirka“ virsta praeitimi. Visgi, labai trumpą laiko dalį tai buvo *dabartis*. „Iki šiol atliktuose eksperimentuose, norint atskleisti iliuziją, teko naudoti tikslų laiko matavimo prietaisą. Tačiau neturėtume atmesti prielaidos, kad tokios iliuzijos nuolat kyla kasdieniame mūsų gyvenime ar bent jau tuomet, kai sąmoningai suvokiame ar mąstome apie bėgantį laiką. Jei nėra jas atskleidžiančio chronometro, iliuzijos tampa smegenų sukurto vientiso įvykių tinklo dalimi. Mums neatrodo, kad diena kupina užtušiuotos akių judesių sukurtos miglos ar neįprastai ilgų pauzių skambant telefonui, tačiau būtent taip ir yra. Nepanašu, jog dienos metu mūsų psichinis laiko matuoklis išsilaisvina iš dėmesio įtakos ir tiksi stabilu, tarsi laikrodžio tempu, nors mes esame įsitikinę, jog būtent taip ir yra.“ ⁸ Taigi, laiko sąvoka mūsų gyvenime tampa dar vienu iliuziniu burbulu, kuriuo esame linkę manipuliuoti, teisintis, galų gale meluoti sau.

Šių dienų aktualija, kai tikrovė susipynusi su fikcija, virtualus pasaulis su realiu, kai netgi, susipažįstama skaitmeninėje erdvėje, o geriausiu draugu tampa kompiuteris bei internetas. Ypač į iliuzijų pasaulį įtraukia XXI a. naujosios technologijos ir mokslo pažanga, kuomet nebegalima pasitikėti netgi tuo, ką mato akys ar ką galime išgirsti. Kaip J. Melnikas rašo viename iš savo apsakymų, kuriame sūnus daugybę metų kalbasi su tėvu telefonu, nors šis jau yra miręs: „Mašina irgi turi atmintį. Kaip ir žmogus. <...> Jūs girdite jo balsą. Jis tiesiog įrašė visas reikiamas frazes, kol gyvas buvo. Pagal programą. Kokius du ar tris tūkstančius sakinių, iš kurių mašina sudarinėja variantus, atitinkančius jūsų frazes!“ ⁹ J. Melnikas rašo kaip žmogus ir mašina gali sukurti fikciją,

⁷ Ingram J. *Proto teatras. Sąmonės uždangą pakėlus*. Vilnius: Vaga, 2010. Psl. 135-136

⁸ Ten pat. Psl. 140

⁹ Melnikas J. *Pasaulio pabaiga*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2006. Psl. 113

mokslas leidžia sumeluoti netgi žmogaus egzistavimu. Kas šiandien visgi, jau nebėra naujiena. Technologijų pažanga dar labiau sumažino ribą, skiriančią realųjį pasaulį nuo vizijos. Šiuo atveju galiu paminėti 2010 metais išleistą pomirtinį Michael Jackson albumą „Xscape“, kuriame išgirstame naujas žvaigždės dainas, jo balsą, o „Billboard“ muzikos apdovanojimų metu išvystame patį pop muzikos karalių. Tiesa, nereikia apsigauti, Michael Jackson buvo matomas hologramos pagalba.

Taip pat, žmonių tarpusavio santykiai tapo daugiau fikcija, nei panašūs į tikrą ryšį. Tai lėmė sparčiai pagerėjusi gyvenimo kokybė, šuoliais tobulėjantis mokslas. Žmogus susvetimėjo, jam beveik nebereikia kito žmogaus pagalbos, bendravimas tapo prieinamas neišeinant iš namų. „Senus ir žmogiškus potyrius vis labiau išstumia vaizdinės technologijos, kur stebėtojas praranda nuotolio pojūtį „virtualios realybės“ pasaulyje. Filosofas (P. Virilio) teigia, kad naujausios vaizdinės technologijos skatina suvokti pasaulį tik kaip atvaizdą ekrane, net save traktuoti kaip vaizdą, o ne kaip individualybę, kurti savo įvaizdį ir prarasti nuoširdų, žmogišką subjektyvumą. Naudojant naująsias vizualines technologijas visuomeninė erdvė vis dažniau tampa milžiniškomis filmų dekoracijomis, o nuolat stebinčios vaizdo kameros individus paverčia paprasčiausiais vaizdais.“¹⁰ Tačiau yra ir kita medalio pusė: didžiosios dalies planetos gyventojų gyvenimas tapo skaitmeninis ir toliau vis labiau virtualėjantis, lengvėjantis, kuomet į savo buitį žmogus pasitelkia robotus, ar mokslininkai jau gali sukurti žmogui trūkstamas kūno dalis, kurias pastarasis gebėtų valdyti mintimis, kaip kad bioninę ranką ar 3D spausdintuvo dėka atspausdinti žmogaus vidaus organus. Regis, šios inovacijos dar skamba lyg iš mokslinės fantastikos, tačiau vis labiau įsilieja į mūsų gyvenimą. Tai, kas, galbūt, atrodo lyg sapnas, kažkam svajonė, mirażas, tampa realiu kūnu ir mūsų kasdienybėje suvokiamą tikrovę tampa vis sunkiau atskirti nuo vizijos. Tai kas yra fikcija, virsta tikrove, nebėra objektyvaus vertinimo kas tikra, o kas išgalvota. Visa mūsų aplinka gali būti tiek pat reali, kiek ir iliuziška. „Vienoje iš savo knygų Virilijas teigia, kad šiandien žmogaus kūnas funkcionuoja ne pagal biologinį, bet pagal technologinį laiką“.¹¹

¹⁰ Uogintas A. *Erdvės suvokimo problemos*. VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2003. Psl. 34

¹¹ Ten pat. Psl. 33-34

Teatras ir apgaulė

Gyvendami žaidžiame, galbūt, patį teatrą. Žmogus sukuria apgaulę, kuria pats tiki, idealizuoja, kuria draminius spektaklius, gyvena įsivaizdavime, pervertina situacijas, yra tikras dėl vienu ar kitu ateities įvykių, nors iš tikrųjų jau sekanti akimirka jam yra nežinoma. Žmogus taiko į dešimtuką, gyvena kurdamas vizijas, kol kartą, šis saugiu laikytas burbulas, sprogs... Tuomet dairomasi kitų naujo žaidimo taisyklių? Naujo saugaus ir patogaus burbulo, pasak O. Koršunovo „O kasdienybėje žmonės nuolat vaidina, atlieka vaidmenis kurių reikalauja aplinkiniai ir sociumas“.¹² Ir išties, kaip dažnai žmogus dėliojasi kaukes, kaip greitai keičia personažus. Bendraudamas žmogus su skirtingais asmenimis, pats tampa „skirtingu“, su kiekvienu iš aplinkinių jis užsideda vis kitą kaukę, vis „žongliruodamas“ skirtingomis savo būdo bruožų savybėmis. Kaip teigia H. Hesse, žmogų pažinti sunku, jis turi tūkstančius skirtingų veidų ir visi jie yra tikri. Galima teigti, kiekvienas iš mūsų esame aktorius ir savo aktorinius gebėjimus nesunkiai pritaikome kasdien: pamatę pažįstamą asmenį gatvėje ir nenorėdami jo sutikti, apsimetame, kad jo nematome, meluojame, nenorėdami sakyti nepatogios tiesos, meluojame sau, bijodami pripažinti, kad esame tokie, kokie esame, vaidiname prieš kitus asmenis, visuomenę, norėdami pasigirti, sukurti pranašumo burbulą, paskleisti kerus, kad esame šaunesni, nei kiti. „Galvoju: daug dalykų sukasi apie tai, kad mes norime patikti. <...> Norime, kad mus įvertintų. <...> juokinga vadinti save nepriklausoma asmenybe, kai šitaip smarkiai priklausau nuo kitų. Man reikia meilės ir pagyrų, noriu, kad man kas nors globėjiškai priešintųsi. Manau, nepriklausomų asmenybių apskritai nėra.“¹³ Ir dalis mūsų visuomenės taip stipriai įsijaučia į vaidmenį, jog patys gyvena butaforinį gyvenimą ir šventai tiki savo paties iliuzija, trokšta šlovės, trokšta būti ikonomis, herojiniais personažais, sėkmingos asmenybės idealu. Kaip viename iš interviu yra minėjęs filosofas K. Sabolius: „Esmė ta, kad mes nuolat sapnuojame svetimus sapnus – reklamos sapnus, Holivudo sapnus, politikų sapnus, bet nesapnuojame savo sapnų. Štai kur problema.“¹⁴ Turbūt, savi sapnai neįdomūs, ne tokie ryškūs ir neįkvepiantys.

Anot, V. Masalskio, teatras visuomet esti apgaulė, fantazija. Aktorius – pats didžiausias melagis, kurio dėka mes patikime kito žmogaus fantazija. Išgyvename emocijas, kurių iš tikrųjų nėra, keliaujame laiku, nors iš tiesų sėdime teatro salėje. „Įsivaizduok, pražilęs, praplikęs žmogus apsivelka svetimus rūbus, kalba svetimą tekstą, išgyvena ką nors scenoje, patiki tuo, kad jis miršta arba gimsta... Tai yra žaidimas, tikėjimas.“¹⁵

¹² Ivanauskaitė J. *Švelnūs tardymai*. Vilnius: Tyto alba, 2005. Psl. 167

¹³ Skarderdud F. *Nerimas. Klajonės po modernųjų aš*. Vilnius: Tyto alba, 2001. Psl. 13

¹⁴ Zemkauskas R. *Pasivaikščiojimai*. Vilnius: Alma littera, 2013. Psl. 258

¹⁵ Šabasevičienė D. *Valentinas Masalskis. Ieškant teatro*. Vilnius: Tyto alba, 2010. Psl. 78

Mano nuomone, tikrovė, mūsų suvokiama realybė ir teatro iliuzija yra du vienas kitam lygūs subjektai. Vienodai racionalūs ir tiek pat irracionalūs. Kaip savo memuarų knygoje minėjo aktorius D. Banionis, komentuodamas rusų dramos teatro J. Baturino žodžius apie savo vaidybą: „<...> aš pajutau, kad jūs suprantate, kas yra scenos veiksmas. Tai gyvenimas, tikras gyvenimas. Vidinė pilnatvė, nuoširdumas, - kas taip stipriai veikia žiūrovą. Juk Stanislavskis visada mokė stebėti ir suprasti gyvenimą, o ypač vidinį žmogaus gyvenimą, pačias smulkiausias vidinio gyvenimo daleles.“¹⁶ Tai kas vyksta realiame, buitiskame pasaulyje, ta pati realybė reflektuojama teatre, tai ir yra realybė, tikrovės veidrodis. Šią mintį gana paprastai iliustruoja O. Koršunovo žodžiai: „Kai kuriu spektaklį, tai nėra tik spektaklis. Tai yra gyvenimas. Spektaklio veiksmas keistai susipina su kasdienybe ir atvirkščiai.“¹⁷ Ir ši kasdienybė – magijos vyksmą būtų galima papildyti kito žymaus režisieriaus J. Miltinio kadaise ištartais žodžiais, jog teatras yra veiksmas, o ne būseną.

¹⁶ Sudarytoja: Dimbelytė J. *Donatas Banionis. Memuarai*. Vilnius: Versus Aureus, 2004. Psl. 70

¹⁷ Ivanauskaitė J. *Švelnūs tardymai*. Vilnius: Tyto alba, 2005. Psl. 178

Iliuzija arba apgaulė dailėje

„Kūryba yra toks pat jausmas kaip ir meilė. Jaunystėje, tik pradėję mylėti žmogų, puolam į euforiją. Mes tikime, kad šitas jausmas, šita meilė išvaduos nuo daugelio problemų: socialinių, materialinių ir tt. Šitas jausmas apgins mus nuo viso pasaulio. O kad tą jausmą reikia puoselėti – niekas apie tai negalvoja. Tik senatvėje imi suvokti, kad tikroji meilė gali atsirasti iš mažiausios kruopos ir kaip ją reikia auginti. Taip ir kūryboje.“¹⁸ O meilės, įsimylėjimo jausmas gali būti toks pat išpūstas gražus burbulas, kaip teigia eseistas S. Parulskis: „kai įsimyli moterį, tai, tiesą sakant, truputį įsimyli save. <...> Tame objekte jis mato savo geismų įsikūnijimą, savo vidinę projekciją.“

¹⁹ Tai, galbūt, panašu į proto optinę apgaulę, kaip ilgesnės ir trumpesnės linijos iliuzija dailėje.

Iš esmės pati dailė, vaizduojamasis menas yra apgaulė, autoriaus vizija, kažkas irracionalaus, panašiai kaip ir teatras ar kinas, kuomet mes patikime tuo, ką matome arba randame kitus pasaulius, į kuriuos persikeliamė iš kasdienybės. „Tikriausiai tam, kad pabėgtų nuo tų agoniškų scenų potyrių, nuo savojo libido, Kierkegardas pradeda rašyti. Vadinasi, kūryba, remiantis froidistine schema, jam buvo vienas iš būdų pabėgti nuo realaus gyvenimo prieštaravimų į vaizduotės pasaulį, kuriame jis galėjo realizuoti tikrovėje nepasiekiamas svajas.“²⁰ Mano manymu, aktorius ir dailininkas turi tokių pačių savybių. Jis dvimatėje erdvėje geba sukurti triuką, manipuliuoti akimis, įtikinti, jog matome trimatę erdvę, sumeluoti, jog objektai, matomi paveiksle yra tikri, apčiuopiami. Dailininkas sukuria dar sudėtingesnę iliuziją - nuotaikas, kurias autorius išgyveno, gali apgauti žiūrovą savo vaizduote. Kaip rašė M. Heideggeris „Iš menininko atsiranda kūrinys. Iš kūrinio atsiranda menininkas. Nėra vieno be kito. <...> Meno kūrinyje veikia būtybės tiesa.“²¹ Autorius perduoda emocijas, kūrybinę energiją ir nors paveikslas, galbūt, yra pripildytas tik dėmių bei linijų, mes galime jausti dvasines būsenas. „Taškas, linija, apskritimas, trikampis, keturkampis ir pan. – tai vaizdo „rašymo“ plokštumoje elementai. Iš šių ženklų, spalvų, dėmių ir kuriama erdvės iliuzija plokštumoje. Tačiau, tai nėra tik vaizdo iliuzija, nes bet kurios sistemos – perspektyvos – atveju visada trūksta vieno matmens. Tą nesuderinamumą dailininkas maskuoja. Žiūrovas atvaizdą vertina ne pagal jo tikslumą, tikroviškumą, o pagal veiksmingumą tam tikrame kontekste.“²² Taigi, dailininkas pažadina žiūrovo intuicijos juslę, išlaisvina vaizduotę bei vaizdžiai tariant, gebėjimą pajusti duonos skonį burnoje, nors ta duona tėra dėmė drobėje. „Vis aiškiau suvokiama, kad labiau nei tiesiog matyti darbus iš toliau mums patinka pats atsitraukimas, stebėjimas, kaip ima veikti

¹⁸ Šabasevičienė D. *Valentinas Masalskis. Ieškant teatro*. Vilnius: Tyto alba, 2010. Psl. 97

¹⁹ Sudarytojas Jonušys L. *Pokalbiai su Sigitu Parulskiu*. Vilnius: Alma littera, 2009. Psl. 128

²⁰ Sudarytojas: Andrijauskas A. Lieponius A. *Egzistencijos paradoksai. Kierkegardo filosofinės interpretacijos*. Vilnius: Versus Aureus, 2006. Psl.182

²¹ Steiner G. *Heideggeris*. Vilnius: Aidai, 1995. Psl. 159

²² Uogintas A. *Erdvės suvokimo problemos*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2003. Psl. 20

mūsų vaizduotė, kaip spalvų mišinį ji paverčia užbaigtu paveikslu.“²³ Dar papildant E.H. Gombrich mintį apie vaizduotės galią, galima paminėti ir tai, jog visi, turbūt, esame patyrę tai, kuomet karščiavimas ar nuovargis atpalaiduoja mūsų reakcijas ir mums ima rodytis, kad tapetų ornamentas ar medinių baldų paviršiaus rievės žiūri į mus, piktai šypsosi ar raukosi. Tokių ir panašių patirčių kasdienybėje mes kiekvienas turime daugybę. Tai turbūt, įtakoja ir vaizduotės lavinimas, žmogaus kūrybiškumas bei amžiaus grupė (kaip žinoma, vaikų pasaulio suvokimas yra kur kas kūrybiškesnis nei suaugusiųjų).

²³ Gombrich E. H. *Dailė ir Iliuzija*. Vilnius: Alma littera, 2000. Psl. 167

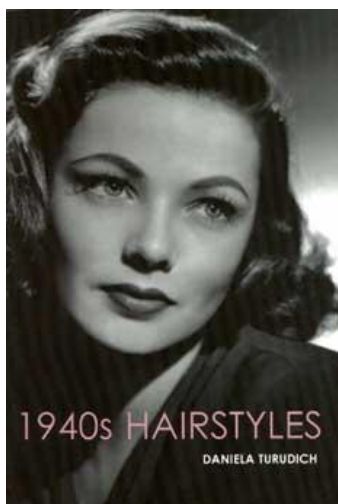
Portretas pop mene

„Kadangi, poparto atsiradimą inspiravo komercinis dizainas ir populiarioji kultūra, šios meno rūšies ryšys su komerciniu dizainu, reklama, gaminiu, mada ir interjero dizainu išliko.“²⁴

Pop menas – reklama, įžymybių, ikonų portretai, komercinės prekės, komiksai, pornografija.

Pop menui būdingas žmogaus bei portreto vaizdavimas, lakoniška jo raiška, turinti reklamos, kičo elementų, nevingiama sarkazmo ar lengvo sociumo pašiepimo. Pop mene atsisakyta perdėto rimtumo ir dramatiškumo, tai meno kryptis pasižyminti laisvumu, ryškumu drąsa bei „spindesiu“. Mano nuomone, pop menui veidas yra būdingas simbolis, galbūt, jau vien todėl, kad tai mūsų pačių dažniausiai ir aiškiausiai matoma kūno zona. Veidas – sociumo (tautos, populiariosios kultūros) atspindys, vienas iš socialinio statuso kriterijų. Veidą regime kone visur: reklamų afišose, prekių pakuotėse – maisto įpakavimuose, tekstilėje, drabužiuose, knygų bei muzikos įrašų viršeliuose, televizijoje, spaudoje ir pan. Susidaro įspūdis, kad mes kasdien esame apsupti šimtų įvairiausių veidų ir jų išraiškų.

Veidą lengva supaprastinti, jį stilizuoti ir taip sukurti norimą nuotaiką. Kadangi, evoliucijos metu žmogaus sąmonė išmoko atpažinti ir perprasti įvairias veido mimikas ir iš jų spręsti apie emocijas, mums dabar visai nesunku komercijos ir vartotojiškame pasaulyje suprasti, kokia žinutė yra siunčiama žiūrovui. Tradiciškai, plati šypsena simbolizuoja laimę ir gerovę, pakelti antakiai – nuostabą ir tt. Tačiau ir šioje srityje neišvengiama manipuliacijų vartotojo adresu, kai surežisuojama reikalinga veido išraiška, sukuriama reklaminė tobulo pasaulio fikcija, kuria patikėtų potencialus klientas (žr.1; 2; 3; 4 pav.).

1. D. Turudich (2007)

2. J. Allinger (2014)

²⁴ Dempsey A. *Stiliai, judėjimai ir kryptys*. Lietuviška laida, „Presvika“, 2004. Psl. 221

3.

4.

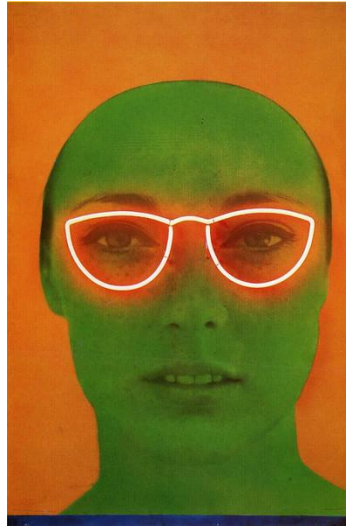
5. T. Gindrėnas „Brunetės svajonė“ (2008)

6. T. Gindrėnas „La“ (2008)

7. A. Warhol (autoportretas) (1967)

8. M. Raysse, „La France Verte“ (1964)

9. K. Girgaliūnas „It Worries Me That“ (2008)

10. K. Grigaliūnas

„Popartas nori būti banalumo menu (būtent dėl to jis save vadina populiariuoju, liaudies menu): tačiau kas yra banalumas, jei ne metafizinė kategorija, moderni didingumo kategorijos versija? Objektas tampa banalus tikrai naudojamas, tuo momentu, kai jis tarnauja. Objektas liaujasi būti banalus nuo tada, kai tampa ką nors reiškiančiu: taigi, matėme, kad šiuolaikinio objekto „tiesa“ yra ne tarnauti, bet reikšti; juo manipuliuojama ne kaip instrumentu, bet kaip ženklu. Ir geriausių poparto pavyzdžių sėkmė yra tai, kad jie parodo būtent šią tiesą.“²⁵

Pateiktuose pavyzdžiuose (žr. 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10 pav.) matome kaip veidas, jo vaizdavimas įsilieja į pop meną, tampa reikšminga jo dalimi, prekiniu ženklu, raiškia reklamos priemone (žr. 1; 2; 3; 4 pav.), pagrindiniu kūrinio objektu (žr. 5; 6; 7; 8; 9 pav.). Surinktos kitų žinomų menininkų darbų fotografijos yra tiek konceptualiai, tiek vizualiai artimos mano sukurtai kolekcijai. Nors iš pirmo žvilgsnio T. Gindrėno lino raižinyje vaizduojami balionai atrodo tolimi mano darbuose esantiems balionams, tarp jų galima įžvelgti ryšį. T. Gindrėno darbe balionai taip pat susieti su žmogumi, jie kartu sudaro tarsi bendrą figūrą. Be to, net ir pats kūrinio pavadinimas „Brunetės svajonė“ išduoda, jog darbe kalbama apie kažką netikrą, dar nesamą, fantaziją, balionas kaip svajonės ir miražo simbolis (žr. 5 pav.).

K. Grigaliūno darbuose (žr. 9; 10 pav.) ryški poparto stilistika, naudojamas veidas pasitelkiant fotografiją, šiek tiek lakoniškai, stilizuotai, iš figūrų dėliojamas koliažas, veidai bei siluetai paverčiami į rastrus ir atspaudžiami. Tokia mano minėta plastinė raiška yra artima ir mano kolekcijos „vizualiniam sprendimui – naudojama fotografija, portretas, paverčiamas rastrais ir komponuojamas plokštumoje.

²⁵ Baudrillard J. *Vartotojų visuomenė: mitai ir struktūros*. Kaunas: Kitos knygos, 2010. Psl. 145

Instaliacija mene

„Instaliacijos menas, kuriamas nebūtinai kokiai nors vietai, atsiskleidė kaip lankstus kūrybos būdas“. ²⁶ Instaliacija atsirado XX a. septintojo dešimtmečio pradžioje, kartu su kitais judėjimais: performansu, Kinetiniu, Žemės menu, Fluxus ir tt. Aktualumo instaliacijos menas neprarado ir šiandien, kadangi, kūrybinė visumos koncepcija reikalauja iš žiūrovų aktyvaus dalyvavimo apžiūroje, žadina smalsumą ir žiūrovas gali betarpiškai „dalyvauti“ instaliacijoje, tapti jos dalimi.

11. J. Dahlgren „I, The World, Things, Life“ (2014)

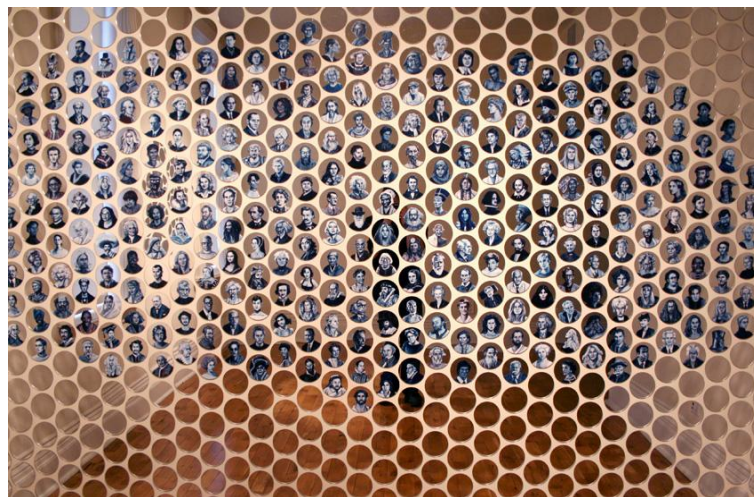

12. J. Dahlgren „I, The World, Things, Life“ (2014)

²⁶ Dempsey A. *Stiliai, judėjimai ir kryptys*. Lietuviška laida, „Presvika“, 2004. Psl. 247

13. J. Dahlgren „I, The World, Things, Life“ (2014)

14. G. Bate „Jewel Net Of Indra“ (2011)

15. M. Cattelan „La Nona Ora“
(„Devintoji valanda“) (2000)

16. M. Cattelan „Spermini“ (1997)

17. M. Raysse „America America“ (1964)

18. T. Emin „Hainging In The Dark“ (2002)

19. J. Lee „Once In A Lifetime“ (2011)

20. A. Messenger „My Vows“ (1988-1991)

21. M. Duchamp (kadras iš trumpametražio Filmo „Ghost breakfast“ (19)

22. M. Duchamp „Disks Bearing Spiral“ (1923)

Surinktuose instaliacijos meno pavyzdžiuose matome, kad labai dažnai instaliacija tampa interaktyvia, žiūrovas ne tik stebi objektus, tačiau ir pats įsitraukia į kontaktą su kūriniumi, „išmėgina“ save, dalyvauja vyksme (žr. 11; 12;13). Galbūt, instaliacijos menas tuo ir žavi, jog tarpdisciplininiai kūriniai yra lyg ir labiau empyriški nei, tarkime, tradicinės grafikos ar tapybos darbai. Tradicinės grafikos darbai, atlikti sausos adatos technika ar piešti ant popieriaus lakšto, atrodo tarsi

„uždaresni“, labiau atsiskyrę nei erdviniai ar interaktyvūs kūriniai, kadangi, pastarieji, turi tiesioginį kontaktą, ryšį su žiūrovu. Mano galva, įdomu, kai galima tarsi palaikyti dialogą su kūrinium. „Menininkas žino, kad jo kūrinys tik tada bus kaip reikiant paveikus, jei žadins tikėjimą improvizacija, stebuklingu netikėtumu; <...> žiūrovo ar klausytojo sielai nuteikti taip, kad toji patikėtų, jog tobulybė atsirado staiga.“²⁷

Mano pateiktuose instaliacijų pavyzdžiuose dominuoja apskritimo forma ar netgi kitokia technika pateiktas taikinio (smiginio) variantas (žr. 11; 12; 13; 14; 20; 21; 22). Gali kilti įspūdis, jog mano kolekcijos darbų vizualinė raiška tampa tarsi savotiška praeityje žymių menininkų kurtų darbų refleksija, „perfirtruota“ per mano asmeninį požiūrio tašką, permąstyta nauju sprendimu. Kaip vienoje iš savo laidų „Popietė su Algimantu Čekuoliu“ yra sakęs A. Čekuolis, visuomenė atsigręžia atgal ir tie objektai, stiliai, kurie buvo populiarūs ankstesniuose laikmečiuose, prikeliama šiandienai ir jie vėl atrandami iš naujo. Natūraliai kyla klausimas - galbūt, meno pasaulyje viskas jau yra sukurta? Tereikia atsigręžti atgal ir praeityje rasime atsakymus, visas žmonijos iškeltas ir nagrinėtas teorijas ir tiesas, patirtį, madas, meno kūrinių tendencijas (kaip pvz.: pop menas atsirado ir suklestėjo XX a. viduryje, tačiau vis dar tebėra aktualus ir šiandien tik ieškoma naujų jo pateikimo varinatų ir techninių galimybių. Paminėsiu pop meno žanre populiarią retro stiliaus madą: kažkas sendinto, nostalgiško, patrauklaus, amerikietiškojo „pin up“ išraiška). Arba šviečiančių instaliacijų tendensija. Įvairių spalvų neoninės lempos instaliacijose naudotos ir XX a. viduryje (M. Raysse kūryboje žr. 8; 17 pav.), taip pat naudojamos ir šiandien, kaip pavyzdį galiu pateikti T. Emini, I. Navarro, J. Lee, L. Guokės kūrinius (žr. 17; 18; 19 pav.).

²⁷ Nietzsche F. *Žmogiška, pernelyg žmogiška. Knyga laisviems protams*. Vilnius: Alma littera, 2008. Psl. 110

KŪRYBINIŲ DARBŲ REALIZAVIMAS

Darbo temos pasirinkimas

Darbo temos pasirinkimą suponavo kasdienybės egzistenciniai klausimai, asmeninė patirtis, bei noras suvokti „tikrovę“, kurioje gyvenu. Taip pat kolekcijos temą įtakojo domėjimasis bendrąja psichologija, teatru, aktorystės menu bei instaliacija kūryboje, optinis menas, iliuzijos kūrimas dailėje. Šis interesų ratas paskatino sukurti darbų kolekciją „Žaidimas iliuzijomis“ (2014 m.) (žr. 30 pav.) magistrantūros studijų 1 k. integraliam projektui, kuris ir tapo magistro baigiamojo darbo pradžia ir pirmine idėja.

Remdamasi C. G. Jung mintimi, jog „gyvename ne tuo ką turime, o tuo kas mums žadama ne šiandienos šviesoje, o ateities tamsoje...“²⁸ sukūriau dvylikos darbų kolekciją – objektą. Toks C. G. Jung teiginys įkvėpė ir tebedomina iki pat šiol, skatina atkreipti dėmesį į tai, kad žmogus negyvena dabartinimi, kad jis nuolat kuria ateities vizijas ir svajones, visus savo planus ir džiaugsmus nukeldamas į rytdieną. Be to, tai nėra tik šių dienų vis greitėjančio tempo tendensija, tai būdinga visiems laikmečiams, o dar tiksliau, visai žmogaus prigimčiai.

Vizualiniam kolekcijos sprendimui vieną iš elementų rinkausi portretą, žmogaus vaizdavimą. Žmogus, jo veidas ir emocijos atsispindinčios jame yra neatsiejama psichologijos, visų psichoanalizių ir ieškojimų dalis. Veidas lyg veidrodis žmogaus temperamento, charakterio, gyvenimo būdo, dvasinių būsenų. Galų gale, mes net ir bendraudami su kitu asmeniu pirmiausia ir daugiausia žiūrime į veidą, palaikome arba vengiame akių kontakto, bendraujame žodžiais, bet tuo pat momentu ir neverbaline, kūno, veido mimikų kalba. Kasdienybėje, to nei nepastebėję, mes labai dažnai susiduriame su veidais, nuo pat ryto, kai pabundame, pamatome arba kito asmens veidą arba išvystame savąjį veidrodyje.

Be to, portreto žanras man visuomet buvo artimas ir įdomus. Jau ankstesniuose kūrybiniuose darbuose vaizduodavau veidą bei įvairias jo interpretacijas tiek fotografijoje, tiek ir piešinyje (žr. 23; 24; 25; 26 pav.). Todėl, mano nuomone, veidas, šiuo atveju, yra svarbi ir tinkama priemonė vizualizuoti kolekcijos darbus.

²⁸ Jaffe A. *Carl Gustav Jung. Atsiminimai, vizijos, apmąstymai*. Vilnius: Margi raštai, 2010. Psl.

23. „Gravitacija“ (2012)

24. „Kas aš esu?“ (2014)

25. „Portretai“ (2014)

Darbo temos vystymas, kūrybiniai bandymai

Kaip jau minėjau anksčiau, darbo temos paieškoms įtaką darė magistrantūros studijų 1 k. integralaus projekto idėja ir jos išpildymas „Žaidimas iliuzijomis“ (2014 m.). Siekiau išgryninti pačią kolekcijos idėją bei ją išstudijuoti platesniame kontekste, papildyti. Norėjosi sukurti objektą, kuris galėtų įtraukti žiūrovą, norėjosi sukurti „žaislą“ arba remtis žaidimo principu.

Temos vystymuisi padėjo aplinkos, visuomenės stebėjimas, R. Zemkausko laidos „Pasivaikščiojimai“, kuriose jis kalbina įvairius visuomenės ir kultūros veikėjus; interviu su prof. L. Donskiu, aktoriumi V. Masalskiu, filosofu K. Saboliumi, S. Jonze kino filmas „Ji“ (angl. Her) (2013) bei subjektyvus sociumo reiškinių vertinimas. Galbūt, ironiškas žvilgsnis į žmonių puikybę ir narciziškumą.

Temos pasirinkimui bei plėtotei formuoti padėjo šie užsienio ir Lietuvos dailininkai: T. Gindrėnas, K. Grigaliūnas, J. Mačiūnas, E. Lake, M. Raysse, A. Warhol, J. Lee.

Vizualinei darbų raiškai įtakos turėjo pop menas, jo lengvumo ir ryškumo įspūdis, ironiškumas, vartotojiška šių dienų aplinka.

Mano kolekcijoje veidai simbolizuoja kiekvieną iš mūsų. Skirtingus, bet tuo pačiu ir labai panašius. Nei vieno iš mūsų neaplenkia vizijos, noras svajoti ir tikėti. Nei vienas neišvengiamame iliuzijų, pasiduodame įvairioms manipuliacijoms, turime baimių ar net fobijų, kurios yra lyg blogas sapnas, vaizduotės padarinys. Kiekvienas mes pučiame savo fantazijų burbulą ir ieškome saugumo, savojo „išganymo“, savo komforto zonos. „Kartais galvojame sau, kad esame nuostabūs, nors iš kuklumo nesakome to garsiai. O iš tikro tai ne viskas, ir mūsų pasiryžimas pasirodo esanti poza. Visai nenorime užvaldyti kosmoso, norime tik išplėsti Žemę ligi jo ribų. Vienos planetos dykos kaip Sachara, kitos, apledėjusios kaip ašigalis arba tropikinės kaip Brazilijos džiunglės. Esame humaniški ir taurūs, nenorime užkariauti kitų rasių, norime tiktai perteikti joms savo vertybes ir mainais perimti jų palikimą. Laikome save šventojo Kontakto riteriais. Tai antrasis melas. Mes nieko kito neieškome, tik žmonių. Nereikia mums kitų pasaulių. Mums reikia veidrodžio. Mes nežinome, ką veikti su kitais pasauliais. Užtenka to vieno, jau juo springstame. Mes norime surasti savo paties idealizuotą paveikslą – tai turėtų būti pasauliai, turintys tobulesnę už mūsų civilizaciją. Kitose tikimės atrasti mūsų primityvios praeities atvaizdą. O anoje pusėje esama kažko, ko nenorime priimti, nuo ko ginamės, nes atvežėme iš Žemės ne vien tik dorybių distiliatą, didvyrišką žmogaus monumentą! Atskridome čia tokie, kokie esame tikrovėje, o kai anoji pusė parodo mums tą tikrovę, tą jos dalį, kurią nutylime – negalime su tuo susitaikinti!”²⁹

²⁹ Lemas S. *Soliaris*. Vilnius: Vaga, 1978. Psl. 66

26. "Mr Fluxus" (2014)

Kūrybiniams bandymams bei kolekcijos idėjos paieškoms, galbūt, netiesiogiai, įtakos turėjo Fluxus menas bei pati šio judėjimo lyderio asmenybė J. Mačiūnas. Kuomet menininko nepaprastas kūrybingumas, dramatiška jo gyvenimo istorija vertė susimąstyti ir savaip interpretuoti J. Mačiūną kaip asmenybę piešinyje (žr. 26 pav.). Šis piešinys ir buvo pirminė idėja, eskizas į magistro baigiamojo darbo vizualinę raišką, kaip turėtų atrodyti kolekcijos kūriniai.

Sekantis etapas buvo magistrantūros 1 k. integralus projektas, kuriame pateikiau kolekciją "Žaidimas iliuzijomis" (žr. 30 pav.), kuri tapo "maketu" ir ieškojimų objektu tolimesniame baigiamajame darbe. Pastarojo projekto kolekcijai naudojau savo pačios foto portretus, eksperimentavau su savimi kaip dalyviu ir stebėtoju vienu metu, kartu stebiu pasaulį lyg iš šono ir kartu dalyvauju vyksme (žr. 27 – 30 pav.). Visi mano autoportretai skirtingų išraiškų ir charakterių, nespelvoti. Veidai buvo pritvirtinti prie kartono taikinių (juodai baltų R-60 cm), iš veidų lūpų kyšojo trijų spalvų balionai (balti, juodi ir vienas rožinis), taip sudarė iliuziją, jog yra pučiami personažo taikinyje. Kolekcijos objektai buvo eksponuojami vienoje eilėje ant sienos (žr. 30 pav.).

Sėkmingai atlikta projekto kolekcija bei nagrinėtų temų artimumas man, lėmė norą ir toliau vystyti šią temą, papildyti ir plačiau "išieškoti", eksperimentuoti su vizualine raiška, taip apsispręsti dėl magistro baigiamojo darbo temos ir atlikimo.

27. „Žaidimas iliuzijomis“ foto portretai (2014)

28.

29.

30. „Žaidimas iliuzijomis“ (2014)

31.

32.

33.

34.

Ieškant kolekcijos vizualinių sprendimų, eksperimentavau su portretais, pieštais akrilinais dažais ant kartono (žr. 31; 32; 33; 34 pav.). Siekiau šiek tiek šaržuoti portretus, juos paversti personažais pažvelgti į portretuojamuosius su ironija bei išlaikyti eskiziškumą, laisvas linijas, sudaryti neišbaigtumo įspūdį. Po to, iškirptus veidus tvirtinti prie taikinių. Tačiau, toks portretų vizualizavimo sprendimas nepasiteisino ir jų atsisakius grįžau prie foto portretų varianto.

Kolekcijos darbų etapiškumas

Suformulavusi temą, ėmiausi taikinių eskizavimo: tinkamo dydžio pasirinkimo, jų kiekio bei spalvų parinkimo, tuomet objektų gamybos (žr. 35; 36; 37; 38 pav.). Instaliacijos pagrindui, taikiniams padaryti naudoju kartoną, kurį buvo lengva padengti vandeninių dažų sluoksniu.

Sekantis žingsnis buvo portretų fotografavimas. Pagal darbo koncepciją ieškojau įvairių amžiaus grupių, abiejų lyčių (vyriškos ir moteriškos) asmenų, įtraukiau ir savo autoportretą, ieškojau tinkamų instaliacijai veidų, išraiškingesnių bruožų, laisvesnių mimikų. Iš sukauptų foto portretų atsirinkau 12 tinkamiausių, išraiškingiausių veidų, kurie sukurtų kuo įvairesnius, skirtingus charakterius, suvaidintų vis kitą personažą su kiekvieno iš jų turima svajone – vizija, savu pasaulio matymu. Toliau juos apdirbau Adobe Photoshop programa, foto portretus paverčiau į rastrus (žr. 39-42 pav.).

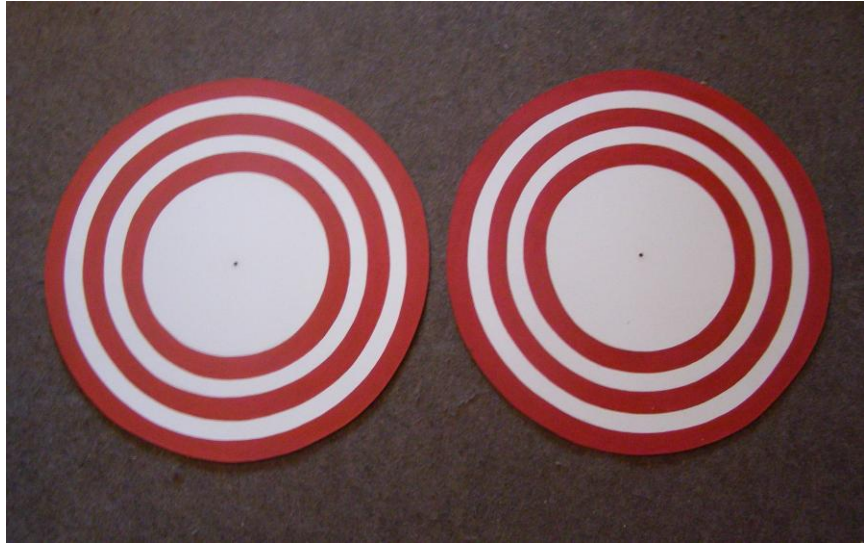
Kitas etapas, pritvirtinus foto portretus prie taikinių, buvo parinkti kiekvienam tinkamas balionų spalvas bei juos įmontuoti į personažų lūpas (žr. 47; 48 pav.).

Taikiniai – instaliaciją sudaro 12 taikinių, kiekvieno iš jų skersmuo R-60 cm, n juodai balti, n raudonai balti, vienas juodai geltonas ir vienas juodas, kurio centre baltas ratas (žr. 35-38 pav.).

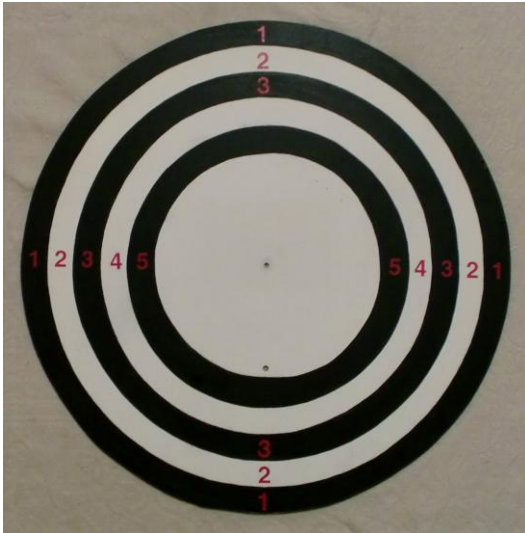
Fotografijos, veidai – pasirinkau juodai baltą, nespaltotą fotografiją, kadangi, šiuo atveju, nespaltoti portretai labiau išryškėja šalia įvairiaspalvių taikinių, o ir pačiuose veiduose nebelieka nereikalingų atspalvių. Juodai balti portretai neleidžia atitrūkti nuo tradicinei grafikai būdingos spalvų gamos, o rastras dar labiau sustiprina grafinių elementų pojūtį.

Katės portretas – panaudotas kaip patogaus, jaukaus gyvenimo bei tam tikrų žmogaus savybių (savarankiškumo, egocentiškumo, hedonistinių polinkių) simbolis.

Balionai – rinkausi skirtingų spalvų balionus, simbolizuojančius skirtingas emocijas bei nevienodas kiekvieno asmens iliuzijas bei lūkesčius. Taip pat, balionų spalvas stengiausi derinti ir tarpusavyje bei su taikinių spalvomis, kas leistų paryškinti instaliacijos koncepciją bei sukurti svajonės – fantazijos, nerealumo įspūdį. Balionų spalvos: balta, juoda, rožinė, geltona.

35.

36.

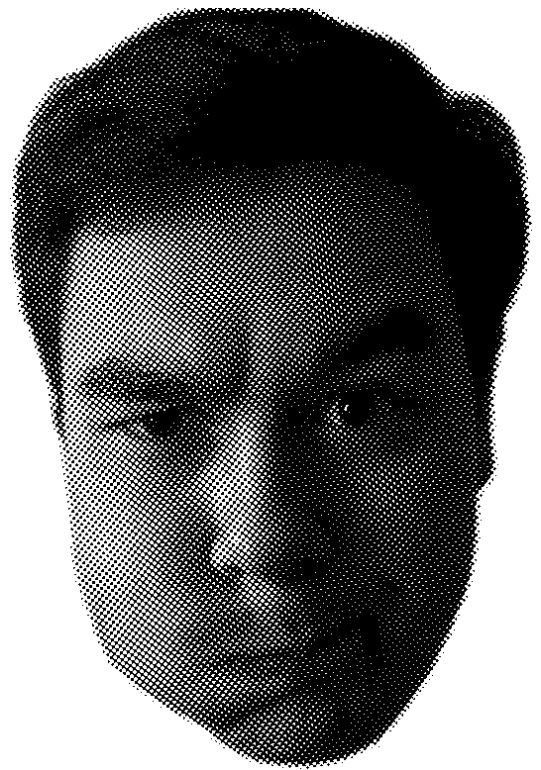
37.

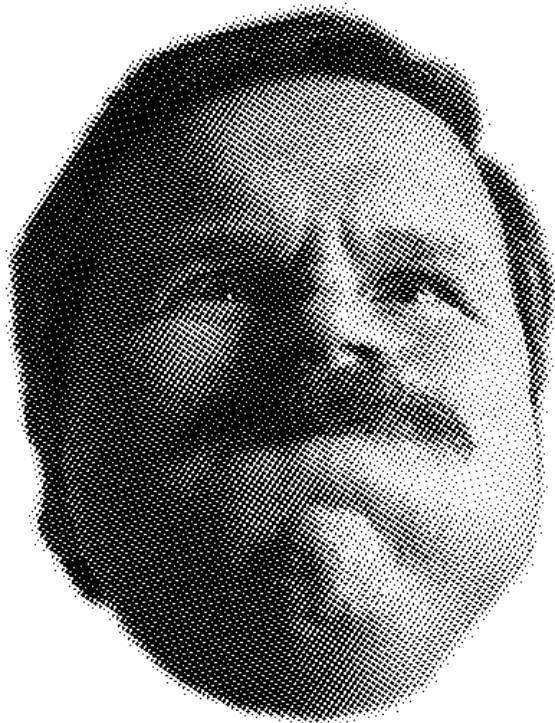
38.

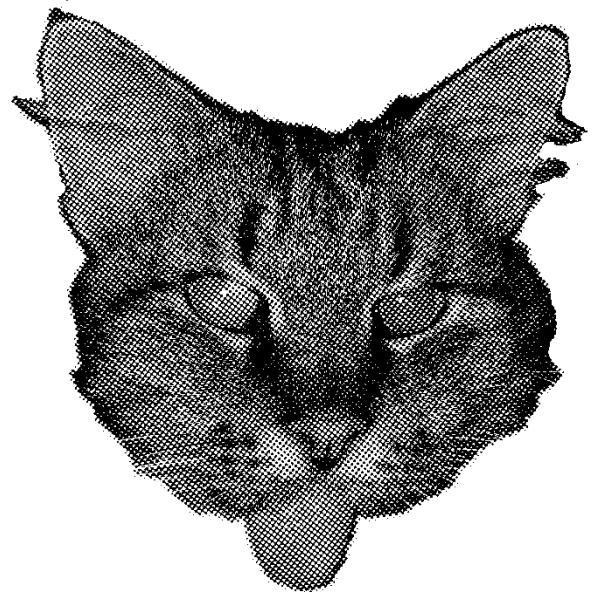
39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

46.

47.

48.

KOLEKCIJOS „ŽMOGUS VAIZDUOTĖS TAIKINYJE“ ANALIZĖ

Kurdama šią kolekciją, siekiau kiek kitokiu kampu pažvelgti į mus supančią kasdienybę, naujai peržvelgti šiandienos vertybes bei analitiškiau pažvelgti į savo pasaulį, atkreipti dėmesį į kitus žmones, jų veiksmus, kelti klausimą ar tą pačią spalvą mes matome taip pat? O galbūt, atsakymų geriausia ieškoti žaidžiant, o žaidimą paversti metaforiškais ženklais.

Taikiniai kolekcijoje atspindi žaidimą, vyksmą, spėjimą ir tobulėjimą. Dartai arba smiginis, mano galva, tam tikra gyvenimiška metafora. Be to, dartų lentos forma yra apvali, apvali kaip mūsų pasaulis ir mūsų svajonių burbulai. „Dvimatėje plokštumoje ratas padeda atvaizduoti sudėtingiausius dalykus: saulės sistemą, atomo branduolį, metų šventes, astrologinį žemėlapi. Žmogaus gyvenimas taip pat sukasi ratu, tai ciklas nuo gimimo iki mirties. Ratas yra ir apsaugos simbolis.<...> Psichologijoje apskritimas - savasties, ryšio su pašamone simbolis. Meno terapeutai teigia, kad žmogus, piešdamas ratą, tarsi apibrėžia savo vidinę erdvę, kurioje gali jaustis saugus, išbandyti naujus elgesio modelius, keistis, vėl atkurti savo vidinę vienybę, pajusti gyvenimo, laiko tėkmę ir su ja susitaikyti.“³⁰

Taip pat ratas, apskritimo forma yra mėgstama ne tik žmonių. Paaiškėjo, kad pagal socialinių tinklų vartotojų atliktą eksperimentą su katėmis (šį eksperimentą pamėginau atlikti ir aš, kuris, mano nuostabai pasitvirtino), šios labai mėgsta zonas, kurios yra apskritimo formos. Jos beveik visada atsisės ant apvalaus kilimėlio ar servetėles, įlips į apvalios formos aptvarą ar netgi įsitaisys į iš virvės suformuotą apskritimą. Tai galbūt būtų galima paaiškinti, jog katėms itin svarbus saugumo ir savos erdvės jausmas. (<http://grynas.delfi.lt/gyvenimas/seimininkai-neatsistebi-kaciu-apskritimo-triuku-kodel-jos-taip-elgiasi.d?id=66298698>)

Taikinių spalvos pasirinktos remiantis kontrastingumo principu – juoda-balta, raudona-balta, kartu šios spalvos yra kontrastingos, lengviau įžiūrėti rezultata, be to, tai aliuzija ir į gyvenimo įvykius, kurie taip pat esti kontrastingi. Geltonas su juodu taikinyis irgi yra kontrastų derinys, tačiau kartu šios spalvos yra ir agresijos, įspėjamas ženklas.

Kitas taikinyis, kuris skirtas katės portretui yra juodas su centre baltuojančiu tuščiaviduriu apskritimu, ratu. Tradiciškai juoda spalva siejama su paslaptimi, nepažinumu, nebūtimi, be to, mano darbe juoda taikinio spalva reiškia ir vidinį intuityvų pasaulį, kosmosą, visatos tašką, kuriuo esame bei galbūt, kai kam tai ir „katiniška“ spalva. Baltas ratas centre lyg nuoroda į katino-žmogaus

³⁰ Prieiga per internetą: <http://www.asirpsichologija.lt/index.php?id=71&category=4> [interaktyvus], [žiūrėta 2014 lapkričio 24 d.]

egocentriškumą, norą būti apsuptyje, dėmesio centre, aliuzija į sureikšminimą arba laimę ir saugumą.

Magistrinio darbo kolekcijoje naudoju katės portretą, kuris taip pat kaip ir žmonių veidai, pučia balioną. Šį gyvūną pasirinkau pirminio įspūdžio vedama, intuityviai, galbūt, todėl, kad mano namuose gyvena pūstauodegė ir tai verčia bent trumpam susimąstyti apie kartu gyvenančiųjų tarpusavio santykį.

Katė šiuo atveju simbolizuoja patogų ir gerą gyvenimą, komforto zoną, kurią žmonija mėgsta aplink save susikurti. Antravertus, katė mano darbe simbolizuoja tai, kad kiekviename žmoguje, pasąmonėje slypi gyvūnas, gamtos, intuicijos, instinktų pradai (visgi, žmogus taip pat priskiriamas gyvūnams). Galbūt ir ironiška, bet labiau paanalizavus žmogui ir katei būdingus būdo bruožus, susidaro įspūdis, kad katė ir žmogus turi daug būdo panašumų. Tiek šį naminį padarėlį, tiek žmogų vienija savarankiškumo siekis, noras jaustis nepriklausomam, laisvam, taip pat hedonistinė abiejų prigimtis – svajonės apie patogų ir laimingą gyvenimą, malonumų, pasitenkinimo, komfortabilumo siekimą. Visa tai metaforiškai galime iliustruoti su ištisų dienų tingiu murksojimu ant palangės ir jaukiu murkimu paglosčius minkštą kailiuką. Katė – jaukus ir ramus gyvūnas, ji atspindi žmogaus švelnumo, jaukumo, saugumo poreikį. Tradiciškai katė siejama su estetika, grožiu, elegancija ar net aistra, kas nesvetima ir žmogui, ypač moterims.

Taigi, katės vaizdavimas kolekcijoje tai lyg metafora žmogiškajai prigimčiai ir humoristinis pastebėjimas, kad žmogus ir katė – gamtos kūriniai, gyvūnai, ne tokie jau ir skirtingi. Savo kolekcija, burbulus pučiančiais veidais norėjau ironizuoti visuomenę, save (kolekcijoje naudoju ir savo autoportretą), kuomet pučiami muilo burbulai, statomos oro pilys, aplink save apibrėžiamas „saugus ratas“, tuo tarpu nematome, kokie juokingi galime būti, kai stengiamės atrodyti rimti ir svarbūs.

Žmonių veidai kolekcijoje vaizduoja aplinką kurioje gyvenu, visuomenės narius, žmones, kuriuos kasdien sutinkame gatvėje, darbe ir neretai jų lyg ir nepastebime. Atskiri žmonės susilieja į vieną bendrą masę, sociumą. Tačiau kaip ir aš, taip ir kiekvienas iš to susiniveliavusio sociumo turi savo individualias svajones, viltis, sapnuoja skirtingus sapnus, mato skirtingas vizijas, skirtingai suvokia save ir aplinką bei kiekvieno iš jų vaizduotė veikia taip pat skirtingai.

Balionai mano darbe simbolizuoja svajonę, iliuziją, kažkam - komfortišką saugią vidinę erdvę.

Šie portretai kuria kiekvienas savo pasaulio viziją, todėl pasirinktos ir skirtingos balionų spalvos:

Balta – optimizmo, lengvumo, skaidrumo, vilties, mūsų kultūroje, teigiamų emocijų spalva. Kolekcijoje balti balionai simbolizuoja paprastumą, teigiamas mintis, realistišką požiūrį.

Juoda spalva – paslaptingo, netikrų, atsiskyrimo, dramatiškumo, galbūt, baimių, pesimizmo, liūdesio, bet kartu tai gali būti ir elegancijos, prabangos ženklas. Kartu, juoda ir balta spalvos tradiciškai reiškia gyvenimą ir mirtį, pradžia ir pabaigą, vyrišką bei moterišką energijas.

Geltona – energijos, šilumos, šviesos, laimės, brandos, optimizmo, tam tikrais atvejais ekstravagancijos simbolis, tačiau su kai kuriomis spalvomis, pavyzdžiui, juoda, kaip šiuo atveju, reiškia įspėjimą, dėmesio atkreipimą, nekasdieniškumą ir drąsą.

Rožinė – švelnumo, vaikiškumo, romantiškumo, moteriškumo simbolis. Šiuo atveju rožinė balionų spalva simbolizuoja idilę, banalybę, rožines naivias svajones, iliuzinį pasaulio vertinimą.

Turiu paminėti, kad atskirai kiekvienam objektui – portretui netaikiau konkrečių personažo idėjų, vizijų. Balionų bei taikinių spalvos kiekvienam parinktos atsižvelgiant į konkretaus asmens veido išraišką, pagal bendrą žmogaus charakteristiką, tipažą. Spalvų reikšmės daugiau yra simbolinės, abstrakčios ir svarbesnės vaizdo visumai, o ne atskiram objektui.

Pakomentuosiu taikinį, kuriame panaudotas mano autoportretas. Savo portretą tvirtinau ant juodai balto taikinio su geltonu balionu. Asmeniškai man, juoda ir balta spalvos žymi kraštutinumus, dualumą, balansą bei harmonijos siekį. Šios būdo savybės nesvetimos ir man. Taip pat, jei tektų apibūdinti savo būdą atitinkančią spalvą, galėčiau drąsiai rinktis geltoną.

Kitas portretuojamasis personažas yra choleriškas tipažas, tvirtas, drąsus ir aistringas, todėl, mano nuomone, jam tinkamiausios raudona-balta taikinio spalvos bei juodas balionas.

Taikinys, kurio spalvos juoda-geltona savo koloritu išsiskiria iš bendro kolekcijos vaizdo, atrodo *kitoks*, galbūt, labiau patraukiantis žvilgsnį. Šį objektą būtų galima įvardinti kaip dėmesio traukos centrą, išskirtinių visuomenės narių, drąsos, ekstravagancijos simbolį.

Bendrame kontekste taikiniai, portretai yra mūsų kasdienybės atspindžiai, skirtingi, individualūs, bet kartu ir panašūs savo siekais, norais, viltimis. Personažai kolekcijoje pučia balionus ir tarsi komunikuoja tarpusavyje, išoriškai panašūs kabo šalia vienas kito lyg minioje. Jie tarsi kaimynai, gyvenantys šalimais. Taikiniai lyg jų gyvenimas, balionai – svajonės ir planai. Kabėdami ekspozicijoje personažai tarytum pasakoja savo istorijas, žvelgia vienas į kitą, į žiūrovą. Vienu personažų nuotaikos ramesnės, santūresnės, kitų – drąsesnės, raiškesnės, emociškesnės su humoro dalele, kelia linksmas, dinamiškas nuotaikas. Kiekvienas portretuojamasis kadre norom ar nenorom vis viena išduoda savo būdą, temperamentą. Papasakojus idėją ir paprašius papozuoti, kiekvienas asmuo prieš objektyvą elgiasi pagal jam būdingą temperamentą ir pasaulio suvokimą, kas ir atsispindi foto kadruose. Vieniems personažams labiau tinka ryškios, drąsios spalvos bei jų deriniai (raudona, balta, juoda geltona), kitiems priešingai, kaip ir kasdienybėje sutiktų žmonių, labiau „limpa“ ramūs arba monochromiški spalvų deriniai (juoda balta). Spalvomis, jų deriniais, veido mimikomis norėjau išreikšti mano fotografuotų asmenų būdą, vyravusias nuotaikas.

Kiekvienas atskiras personažas – objektas ir sudaro vieną bendrą grafišką objektą. Taikiniai – personažai įgauna pilną vaizdą ir išbaigtą kolekcijos mintį tik tuomet, kai yra eksponuojami visi kartu, kadangi šie papildo vienas kitą, tiek spalviškai, tiek idėjiškai, sukuria dinamiškumo įspūdį.

Visumoje, žaidimo taikiniai bei portretai su balionais atrodo gana butaforiškai ir primena teatro dekoracijas, o scena, teatras visuomet laviruoja tarp realybės ir fantazijos, iliuzijos, kurią patiriame sėdėdami salėje ir stebėdami spektaklį.

IŠVADOS

Kolekcijos kūrimas man šiek tiek priminė žaidimą. Žaidžiau įsivaizduodama kaip atrodys kolekcijos visuma, komponuodama spalvas, rinkdamasi asmenis portretams, juos fotografuodama, parinkdama jiems balionus, eksperimentuodama techninėmis galimybėmis. Tiek kolekcijos kūrimo procesas, tiek jau išbaigta kolekcija, visumoje byloja apie žaidimą, vyksmą. Ratas, apskritimas kaip simbolinė forma žymi pasikartojimą, cikliškumą, gyvenimo kaip žaidimo ir žaidimo kaip gyvenimo atitikmenį.

Kolekcijos „Žmogus vaizduotės taikinyje“ koncepcijoje teigiu, jog žmogus gyvena nuolat ką nors įsivaizduodamas, projektuodamas, svajodamas, žaisdamas, galbūt, galima daryti išvadas, kad svajonės turėjimas ir gebėjimas fantazuoti yra tarsi išsigelbėjimo ratas rutinoje ir sudėtingose situacijose. Gal, jei žmogus nesvajotų apie tobulą pasaulį, jo gyvenimas būtų nepaprastai pilkas ir niūrus, monotoniškas, be pakilimų ir nuosmūkių, neprogresuojantis, „robotiškas“ ir žmogus virstų tik racionalių veiksmus atliekančia mašina. Ir reziumuojant kyla mintis pacituoti žymų praeito amžiaus psichoanalitiką C. G. Jung: „Žmogus yra psichinis procesas, kurio mes nevaldome arba valdome tik iš dalies. Todėl negalime nieko galutinai nuspręsti nei apie save, nei apie savo gyvenimą. Jei galėtume – žinotume apie save viską, tačiau geriausiu atveju tai būtų iliuzija.“³¹

³¹ Jaffe A. *Carl Gustav Jung. Atsiminimai, vizijos, apmąstymai*. Vilnius: Margi raštai, 2010. Psl. 18

LITERATŪRA

1. Sudarytojas: Andrijauskas A. Lieponius A. Egzistencijos paradoksai. Kierkeggardo filosofinės interpretacijos. Vilnius: Versus Aureus, 2006. Psl.182
2. Baudrillard J. *Vartotojų visuomenė: mitai ir struktūros*. Kaunas: Kitos knygos, 2010.
3. Bulgakov M. Meistras ir Margarita. Kaunas: Trigrama, 2004. Psl. 14
4. Camus A. Svetimas. Krytis. Vilnius: Vaga, 1991. Psl. 7
5. Dempsey A. *Stiliai, judėjimai ir kryptys*. Lietuviška laida, „Presvika“, 2004.
6. Donskis L. *Paralelinės tikrovės*. Vilnius: Versus Aureus, 2013.
7. Sudarytoja: Dimbelytė J. *Donatas Banionis. Memuarai*. Vilnius: Versus Aureus, 2004.
8. Gombrich E. H. *Dailė ir Iliuzija*. Vilnius: Alma littera, 2000.
9. Ingram J. *Proto teatras. Sąmonės uždangą pakėlus*. Vilnius: Vaga, 2010.
10. Ivanauskaitė J. *Švelnūs tardymai*. Vilnius: Tyto alba, 2005.
11. Jaffe A. *Carl Gustav Jung. Atsiminimai, vizijos, apmąstymai*. Vilnius: Margi raštai, 2010.
12. Sudarytojas Jonušys L. Pokalbiai su Sigitu Parulskiu. Vilnius: Alma littera, 2009. Psl. 128
13. Lemas S. *Soliaris*. Vilnius: Vaga, 1978.
14. Melnikas J. *Pasaulio pabaiga*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2006.
15. Nietzsche F. *Žmogiška, pernelyg žmogiška*. Knyga laisviems protams. Vilnius: Alma littera, 2008. Psl. 110
16. Skarderdud F. Nerimas. Klajonės po modernųjų aš. Vilnius: Tyto alba, 2001. Psl. 13
17. Steiner G. Heideggeris. Vilnius: Aidai, 1995. Psl. 159
18. Šabasevičienė D. *Valentinas Masalskis. Ieškant teatro*. Vilnius: Tyto alba, 2010.
19. Uogintas A. *Erdvės suvokimo problemos*. VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2003.
20. Zemkauskas R. *Pasivaikščiojimai*. Vilnius: Alma littera, 2013.
21. Prieiga per internetą: <http://www.asirpsichologija.lt/index.php?id=71&category=4>
[interaktyvus], [žiūrėta lapkričio 24 d.]

PRIEDAI

49.

50. L. Jeffries „Homless“ (2013)

51. L. Jeffries „Homless“ (2013)

52. L. Jeffries „Homless“ (2013)

53. Jurgis Mačiūnas „Mr. Fluxus“ (1961)

54. Jurgis Mačiūnas (1970)

55. Jurgis Mačiūnas „Smile“ (1962)

56. A. Warhol „Marilyn Monroe“ (1967)

57. E. Lake „Target“ (2009)

58. E. Lake „Target“ (2009)

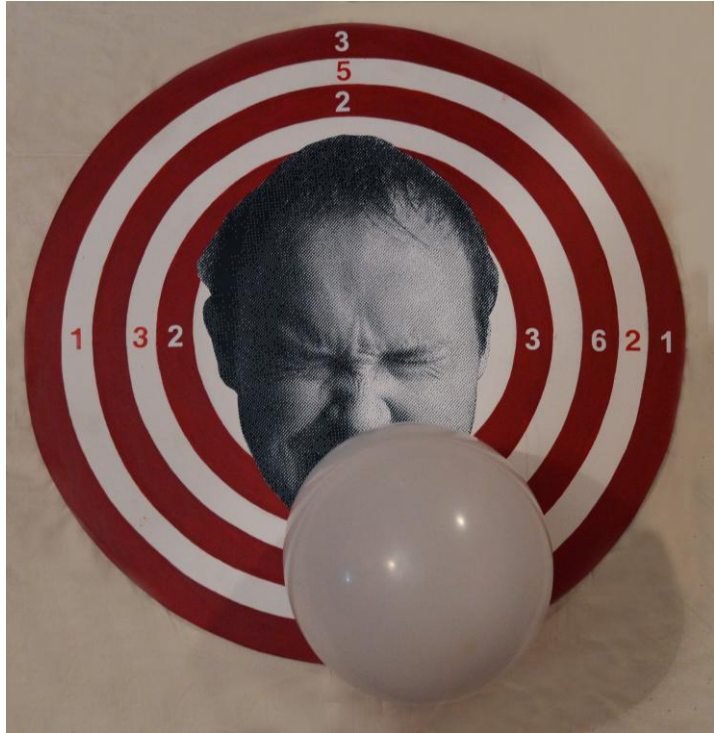
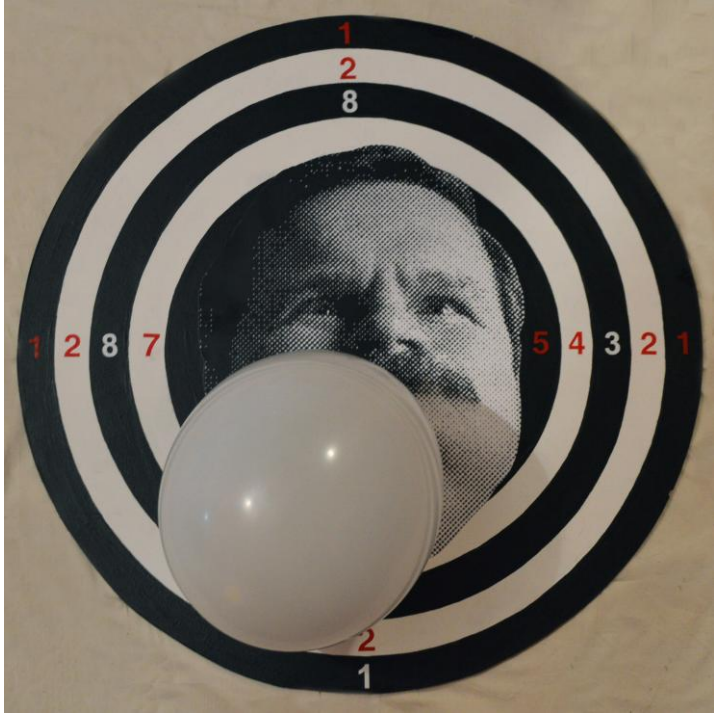
59.E. Lake „Target“ (2009)

60.E. Lake „Target“ (2009)

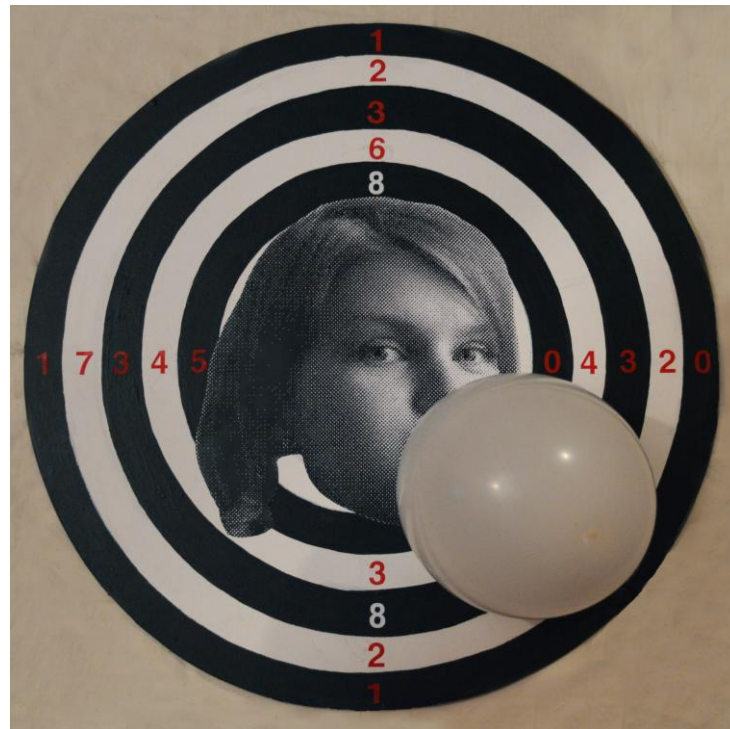
DARBŲ CIKLAS GRAFIKOS OBJEKTŲ KOLEKCIJA
„ŽMOGUS VAIZDUOTĖS TAIKINYJE“

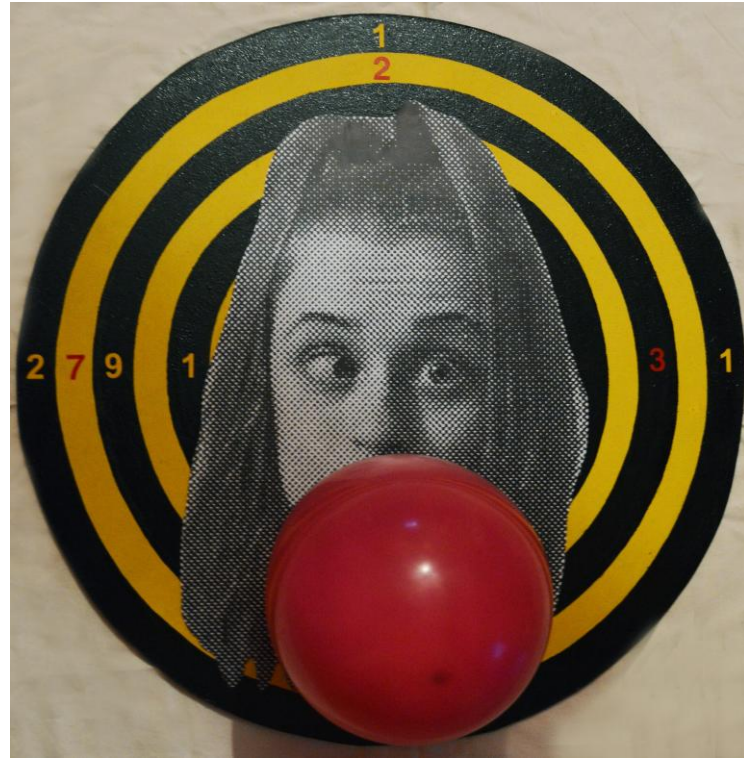

MAGISTRO DARBAS SKAITMENINIAME VARIANTE